

Sygn. akt I ACa 882/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 września 2014 r.

Sąd Apelacyjny we Wrocławiu – Wydział I Cywilny w składzie:

Przewodniczący:	SSA Tadeusz Nowakowski
Sędziowie:	SSA Iwona Biedroń (spr.) SSO del. Grzegorz Karaś
Protokolant:	Katarzyna Rzepecka

po rozpoznaniu w dniu 5 września 2014 r. we Wrocławiu na rozprawie

sprawy z powództwa **(...) spółki z o.o. w K.**

przeciwko **(...) spółce z o.o. w O.**

o zapłatę

na skutek apelacji strony powodowej

od wyroku Sądu Okręgowego w Opolu

z dnia 22 stycznia 2014 r. sygn. akt VI GC 8/13

uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi Okręgowemu w Opolu do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego.

UZASADNIENIE

Strona powodowa (...) sp. z o.o. z siedzibą w K. wniosła w dniu 4 stycznia 2013 r. pozew domagając się zasądzenia od strony pozwanej (...) sp. z o.o. z siedzibą w O. kwoty 136.639,99 zł z ustawowymi odsetkami od 5 stycznia 2010 r. do dnia zapłaty oraz kosztów procesu.

W odpowiedzi na pozew pozwany podnosząc zarzut przedawnienia i potrącenia wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie od powodowej Spółki kosztów postępowania.

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 22 stycznia 2014 r. Sąd Okręgowy oddalił powództwo (pkt 1) i zasądził od strony powodowej na rzecz strony pozwanej kwotę 3.617 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Swoje rozstrzygnięcie Sąd Okręgowy wydał w oparciu o następujące ustalenia faktyczne.

W dniu 8 sierpnia 2008 r. pomiędzy stronami została zawarta umowa, na podstawie której powód zobowiązał się zaprojektować, dostarczyć i zmontować halę przemysłową A.. Płatność wynagrodzenia miała nastąpić w oparciu

o fakturę końcową. Podstawą do jej wystawienia miał być protokół odbioru przedmiotu umowy podpisany przez przedstawicieli stron i nadzór inwestorski. W § 8. pkt 4. umowy strony zastrzegły, że wady ujawnione w toku okresu gwarancyjnego będą usuwane na wezwanie zamawiającego w terminie niezbędnym z technicznego punktu widzenia do wykonania naprawy.

W toku realizacji umowy powód w dniu 24 kwietnia 2009 r. złożył oświadczenie o odstąpieniu od umowy łączącej strony z winy zamawiającego.

Dnia 29 maja 2009 r. strony zawarły porozumienie, w którym wyraziły wolę zakończenia inwestycji pod nazwą: zaprojektowanie, dostawa i montaż hali A.

w O.. Zgodnie postanowiły, że powodowa Spółka wykona wszystkie roboty budowlane wynikające z oferty i umowy z dnia 8 sierpnia 2008 r., włącznie

z dostarczeniem właściwej dokumentacji. Równocześnie w ramach porozumienia wykonawca udzielił rabatu za dokończenie inwestycji na kwotę 112.000 zł plus VAT w stosunku do wcześniej uzgodnionego wynagrodzenia, a pozostała do zapłaty kwota 112.000 zł plus VAT stawała się wymagalna w terminie 14 dni po wykonaniu wszystkich robót i dostarczeniu dokumentacji oraz podpisaniu protokołu odbioru robót przez obie strony.

W dniu 18 grudnia 2009 r. strony sporządziły końcowy protokół odbioru robót. Komisja stwierdziła, że roboty wykonano zgodnie z dokumentacją projektową. Zakres robót określała oferta wykonawcy z 16 lipca 2008 r. Stwierdzone w toku odbioru usterki wykonawca zobowiązał się usunąć do 15 stycznia 2010r.

W dniu 21 grudnia 2009 r. powód wystawił fakturę VAT nr (...) na kwotę 136.639,99 zł z terminem płatności według umowy.

Notą obciążeniową nr (...) wystawioną w dniu 28 maja 2010 r.

pozwany wyliczył karę umowną w wysokości 550.368 zł na podstawie umowy z 8 sierpnia 2008 r. za 156 dni opóźnienia w wykonaniu umowy przez powoda i wezwał go do zapłaty wskazanej kwoty.

W dniu 1 lipca 2010 r. pozwany złożył oświadczenie o potrąceniu wierzytelności z tytułu powyższej kary umownej oraz faktur za wykonanie robót poprawkowych z wierzytelnością powoda wynikającą z faktury VAT nr (...).

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Okręgowy uznał, że powództwo nie zasługuje na uwzględnienie wobec zasadnie podniesionego przez stronę pozwaną zarzutu przedawnienia.

Zgodnie z porozumieniem łączącym strony pozostała do zapłaty kwota 136.639,99 zł stała się wymagalna w terminie 14 dni po wykonaniu wszystkich robót

i dostarczeniu przez Spółkę (...) dokumentacji technicznej oraz podpisaniu protokołu odbioru robót przez obie strony. Bezsparnie doszło do tego w dniu

18 grudnia 2009 r. i oceny tej nie zmienia fakt, że powód zobowiązany był do usunięcia w określonym terminie wskazanych w protokole usterek. Oznacza to,

że dochodzona pozwem kwota stała się wymagalna z dniem 2 stycznia 2010 r. Natomiast pozew został złożony w dniu 4 stycznia 2013r. (data nadania w Urzędzie Poczтовым), a więc po upływie trzyletniego terminu wynikającego z art. 118 k.c.

Apelację od powyższego wyroku wywiodła strona powodowa. Zaskarżając wyrok w całości zarzuciła naruszenie art. 123 § 1 pkt 2 k.c. w zw. z art. 124 § 1 k.c.

i art. 118 k.c. poprzez pominięcie, że złożone przez stronę pozwaną oświadczenie

o potrąceniu stanowiło niewłaściwe uznanie długu, które powoduje przerwę w biegu terminu przedawnienia.

Z ostrożności procesowej strona powodowa podniosła szereg zarzutów dotyczących dokonanej przez Sąd I instancji wykładni treści łączącego strony stosunku zobowiązaniowego oraz terminu wymagalności dochodzonej wierzytelności.

W oparciu o powyższe zarzuty strona powodowa wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku i uwzględnienie powództwa w całości oraz zasądzenie na jej rzecz kosztów zastępstwa procesowego za I i II instancję.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja zasługuje na uwzględnienie w całości.

Trafny okazał się zarzut apelującego, że Sąd Okręgowy dokonał wadliwej oceny podniesionego przez stronę pozwaną zarzutu przedawnienia pomijając, że na skutek złożonego przez stronę pozwaną oświadczenia o potrąceniu, stanowiącego niewłaściwe uznanie długu, doszło do przerwania biegu terminu przedawnienia.

Za utrwalony w judykaturze należy uznać pogląd, że w świetle art. 123 § 1 pkt 2 k.c. skutek w postaci przerwania biegu terminu przedawnienia wywołuje uznanie długu zarówno w formie tzw. uznania właściwego jak i uznania niewłaściwego. Pierwsza forma uznania stanowi nieuregulowaną odrębną umowę ustalającą co do zasady i zakresu istnienie albo nieistnienie jakiegoś stosunku prawnego. Uznanie niewłaściwe jest natomiast określane jako przyznanie przez dłużnika wobec wierzyciela istnienia długu. Dla skuteczności tzw. uznania niewłaściwego nie jest wymagane istnienie po stronie zobowiązanego zamiaru wywołania skutku prawnego w postaci przerwania biegu przedawnienia. Istotne natomiast jest to, aby zachowanie zobowiązanego mogło uzasadniać przekonanie osoby uprawnionej, iż zobowiązany jest świadom swojego obowiązku (vide wyrok SN z dnia 23 marca 2004r., Lex nr 183783, wyrok SN z dnia 25 marca 2010r., I CSK 457/09, wyrok z dnia 25 marca 2010 r., I CSK 457/09, LEX nr 653955, podobnie wyrok SN z dnia 16 lutego 2012 r., III CSK 208/11, LEX nr 1162688).

W doktrynie wskazuje się, że uznanie niewłaściwe może polegać na zapłacie części długu, zapłacie odsetek, udzieleniu zabezpieczenia przez dłużnika a także wszelkich skierowanych do wierzyciela „prośbach”, czy to o rozłożenie na raty, czy to o odroczenie terminu płatności, czy to o zwolnienie z odsetek lub długu (por. P. Machnikowski (w:) E. Gniewek, Kodeks Cywilny. Komentarz, Warszawa 2008, s. 286). W ocenie Sądu Apelacyjnego uznanie niewłaściwe może polegać również na złożeniu wierzycielowi oświadczenia o potrąceniu wierzytelności. Obejmuje ono bowiem nie tylko oświadczenie woli o chęci dokonania umorzenia własnej wierzytelności, ale także oświadczenie wiedzy, że istnieje wierzytelność kontrahenta, z którą potrącenie może być dokonane (tak również M. Pyziak-Szafnicka, Komentarz do art. 123 k.c., pkt 33, Lex 2014, nr 170786).

Nie można przy tym podzielić stanowiska strony pozwanej, że niezbędnym elementem uznania niewłaściwego musi być chociażby dorozumiane zapewnienie dłużnika o chęci dobrowolnego zaspokojenia wierzytelności, którego to zapewnienia

nie sposób wywodzić z oświadczenia o potrąceniu mającego na celu umorzenie wierzytelności. W doktrynie nie budzi wątpliwości, że termin przedawnienia przerywają wszelkie oświadczenia dłużnika przyznające istnienie wierzytelności. Należą zaś do nich także te oświadczenia, w których dłużnik prosi o zwolnienie z długu ze względu na swoją trudną sytuację finansową a zatem takie, których celem jest uniknięcie zapłaty.

Jak wynika z zebranego materiału dowodowego strona pozwana dwukrotnie złożyła stronie powodowej oświadczenie o potrąceniu. Przy tym każde z nich zostało podpisane przez osoby upoważnione do reprezentacji spółki. Bezspornie zaś trzyletni termin przedawnienia liczony od złożenia drugiego z tych oświadczeń, datowanego na dzień 1 lipca 2010 r., w dniu wniesienia pozwu jeszcze nie upłynął.

W odniesieniu do dalszych zarzutów podniesionych w apelacji dotyczących wykładni treści łączącego strony stosunku zobowiązaniowego oraz terminu wymagalności dochodzonej wierzytelności należy wskazać, że Sąd Apelacyjny

nie może się do nich w sposób merytoryczny odnieść. Sąd Okręgowy bowiem kwestii tych w ogóle nie badał, choć niewątpliwie dla oceny terminu wymagalności świadczenia a w konsekwencji i dla oceny zarzutu przedawnienia odgrywały one istotną rolę. Wobec przyjęcia przez Sąd Apelacyjny, że oświadczenie o potrąceniu przerwało bieg przedawnienia roszczenia strony powodowej, ustalenie terminu wymagalności świadczenia nie było konieczne dla rozpoznania apelacji strony powodowej.

Rozstrzygnięcie Sądu Okręgowego w oparciu o błędne uwzględnienie zarzutu przedawnienia stanowiło bez wątpienia nierozpoznanie istoty sprawy. Sąd I instancji zaniechał bowiem zbadania materialnej podstawy żądania pozwu jak

i pominął merytoryczne zarzuty strony pozwanej w tym zwłaszcza zgłoszony

zarzut potrącenia (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 23 września 1998 r.,

II CKN 897/97, OSNC 1999, nr 1, poz. 22; z dnia 13 stycznia 2010 r.,

II CSK 239/2009, Lex Polonica nr 2300247; z dnia 24 marca 2004 r., I CK 505/2003, Lex Polonica nr 2025461). Z tego też względu na podstawie art. 386 § 4 k.c. zaskarżony wyrok podlegał uchyleniu.

Sąd Okręgowy, rozpoznając ponownie sprawę, dokona wykładni składanych przez strony oświadczeń woli i na tej podstawie ustali treść łączącego je stosunku zobowiązaniowego. Następnie zaś oceni objęte pozwem roszczenie oraz zbada podniesiony przez stronę pozwaną zarzut potrącenia.

O kosztach postępowania apelacyjnego na podstawie art. 108 k.p.c. rozstrzygnie Sąd Okręgowy orzeczeniem kończącym sprawę w instancji.

bp